

HRVATSKI *glasnik*

XXXI. godina, 13. broj

1. travnja 2021.

cijena 200 Ft

75. obljetnica smrti Ivana Blaževića
8. – 9. stranica

Barčanski uskrsni ugođaj

12. stranica

Spoj tradicije i modernog

14. stranica

Uskrsnuće

Za nekoliko dana slavimo najveći blagdan kršćanstva, uskrsnuće Isusa Krista, blagdan vjere u život vječni. Dolazak blagdana ili bilo kojeg događaja sve nas ispunjava uzbuđenjem, zapravo, pripreme traju dulje nego sam događaj i upravo to razdoblje isčekivanja daje smisao blagdanu ili događaju. Vrijeme pripreme za uskrsne blagdane je korizma, to je vrijeme prijelaza, pripreve, pokore i čišćenja, vrijeme duhovnog i moralnog ispunjenja čovjeka pravim vrijednostima. Biblijska podloga tog razdoblja je Isusov četrdesetodnevni boravak iskušanja u pustinji. Isusova iskušanja prate svakog čovjeka. Danas, u vrijeme pandemije, koja traje već više od godinu dana, cijelo čovječanstvo je pred velikim iskušenjima, a jedno od najvećih je nositi se s teškim problemima zdravstvene i ekonomske krize te njenih posljedica. Kroz probleme i iskušanja učimo i sazrijevamo. Što prije shvatimo problem u kojem smo se našli lakše ćemo izvući pouku – tako će biti kraći i blaži proces muke i patnje. Hoće li proces izlaska iz krize biti kraći ovisi i o tome jesmo li se odista pripremili za Uskrs, jesmo li ozbiljno shvatili poruku korizme, jesmo li se uspjeli odreći svojih loših navika. Hoćemo li se moći i ubuduće odreći laži i obmana, pohlepe, zavisti, sebičnosti, oholosti, okrivljavanja, osuđivanja zbog nastalih problema, upiranja prstom u drugoga? Hoćemo li jedni drugima davati fizičku i psihičku podršku, hoćemo li u teškoćama pružiti jedan drugom ruku, i ruku pod ruku zajedno pronaći izlaz? Hoćemo li shvatiti da je svaki čovjek na svijetu dio cjelokupnog čovječanstva, da je svatko odgovoran i za sebe, a i za druge, jer u potrazi za načinom da se svijet izmijeni nabolje ne smijemo zaboraviti da sve kreće od nas samih. Najveći primjer u tome je sam Isus Krist. On je i svoje učenike poučavao da je ljubav pravilo po kojem treba živjeti, što nije ostalo samo na riječima, nego se očitovao i u njegovim djelima. Oprostio je zlodjela svojim neprijateljima, iako bi ih iz ljudske perspektive morao prezirati: čak ih je i branio. Njegove posljednje riječi na križu bile su: „Oče, oprostimo im, ne znaju što čine!“. Naša vlastita promjena mogućnost je koja pokreće i čini svijet ljepšim i boljim.

Beta

Glasnikov tjedan

Čitajući molitvu križnoga puta kod trinaeste postaje, na pečuškoj Kalvariji sjetila sam se prošlih trideset godina molitve s brda s kojega puca pogled daleko, neki bi rekli u beskraj i prostore daleko od očiju običnoga smrtnika.

Trinaesta postaja je jedna od četrnaest postaja križnoga puta sa snažnom porukom, bilo da smo vjernici ili tek razmišljamo o svijetu i životu, smrti i uskrsnuću... Smislu... Isusa skidaju s križa... Patnja je izmučila beživotno tijelo. Pilat je udovoljio molbi Arimatejca, Isusovog učenika, i dao da se skinu mrtvo tijelo s križa. Bol je neizmjerena u majčinom srcu nakon ubojstva i muka Sina, dok ga nježno grli u svome krilu.

Obraćajući se i blagoslivljajući Krista koji je po svojem svetom križu otkupio svijet govorimo: „Pomisli, koliku je bol morala oćutjeti blažena Djevica Marija, kad joj u krilo položiše mrtvo tijelo ljubljenog Sina! Grijech probode mačem neopisivo njezino majčinsko srce. Oplaci svoje grijehe i žali majku, koja za te toliko trpi! Čuvaj se ponovnog pada, da je i opet ljuto ne uciviliš!“

Moleći se molimo rastuženu Majku Isusovu i našu Majku: „Molim te za onu ljutu bol, što si je pretrpjela, kad si primila u krilo mrtvo tijelo božanskog Sina; primi moju dušu na samrti u svoje materinsko krilo.“

I jedino što želimo u tom trenutku je s Majkom Isusovom „jade jadikovati“ i zagrliti i nju i Isusovo tijelo... I naučiti trpjeti.

Čitanje trinaeste postaje mi je dodijelila Marija Bošnjak, koja se i ove godine pobrinula da bude organizirane molitve križnoga puta na hrvatskom jeziku, kao i čitača na njemu, na pečuškoj Kalvariji.

Toliko prekrasnih misli o Uskrsu i Kristu nema ni na jednom jeziku koliko na hrvatskom. I teško je to prevesti, treba pročitati i pokušati shvatiti napisano. Toliko puta sam ponovila u doba korizme meni drage stihove: „Ni život ni smrt ne pripada meni/ Ja sam tek onaj koji je u sjeni/ Onog što u vremenu se /Ovremeni.“ I mogu se redati u nedogled... Stihovi i rečenice.

I sada vidim svoje sinove kako uz miris cvijeta badema trče po cvijetno-zelenom tepihu u moje naručje s vrha pečuške Kalvarije. Trče s radošću dolje prema meni koja ih čekam raširenih ruku i čvrsto stežem u zagrljaj. Ima li veće ljubavi od majčinske. Ima li ljepšeg godišnjeg doba od proljeća. Ima li

ljepšeg od davanja i stvaranja života. Jer svaki novi život je još jedno „uskrsnuće“ koje nas vodi k cilju. Ka kojemu pružamo ruke kao pjesnik u Sunčanom Hristosu. Ruke pruža prema onome kome smrt ne može ništa, jer je on stup SUNČANI, a čovjek, pjesnik tek iz „svoje jeseni“, tek tragom svjetla, okovan zemaljskim dobrima iliti okovima teži ka suncu i ka „dalekim sunčanim počivalištima,“ prema kojima pruža ruke.

Sretan Ti Uskrs i uskrsno „sunce“ dragi čitatelju!

Branka Pavić Blažetin

„Toliko prekrasnih misli
o Uskrsu i Kristu nema
ni na jednom jeziku koliko
na hrvatskom.“

Sretan Uskrs čitateljima
Hrvatskoga glasnika,
slušateljima Radija Croatia,
gledateljima TV Croatia i našim
prijateljima na spomenutim Facebook
profilima!
Uredništvo Medijskog centra Croatia

Tri sjednice Odbora za narodnosti

Na sjednicama Odbora za narodnosti Mađarskog parlamenta, održanima 15., 17. veljače i 4. ožujka članovi Odbora, predstavnici trinaest ustavom priznatih manjinskih zajednica u Mađarskoj razmotrili su više aktualnih točaka dnevnoga reda. Sjednica održana 15. veljače bila je prva sjednica u 2021. godini, nakon prethodne održane skoro dva mjeseca prije 10. prosinca 2020. Među točkama dnevnoga reda sjednice bio je i plan rada i zasjedanja Odbora, aktivnosti vezane uz proljetno zasjedanje Mađarskog parlamenta, dotaknute su i inicijative za zakone po točkama dnevnoga reda koji se odnose i na pripadnike manjina. Razgovaralo se i o odgodi popisa stanovništva, koji je u međuvremenu odgođen za listopad 2022. godine, a članovi Odbora su saslušali i usmeno izlaganje o rebalansu proračuna Ureda premijera. Dotaknuta su i pitanja promjena modela visokog obrazovanja, koja se tiču i fakulteta odnosno sveučilišta na kojima djeluju narodnosne katedre (katedre za narodnosne jezike i književnost). Premijer je imenovao i vladinog povjerenika za koordinaciju vladinih zadataka koji se tiču promjena modela visokog obrazovanja i novog modela djelovanja sveučilišta. Kako čitamo na portalu www.parlament.hu, Ljubomir Aleksov, Antal Paulik i Jozo Solga su usmeno obavijestili članove Odbora o sastanku u Ministarstvu unutarnjih poslova gdje je tema bila navođenje originalnih imena pripadnika narodnosti u osobnim ispravama (osobna iskaznica, vozačka dozvola, putovnica, matične knjige). Kako su neki od članova Odbora izjavili i najavili, tema sjednice je bila i sastanak stručnjaka za obrazovanje, te konzultacije s državnim tajnikom Zoltánom Maruzsom, po pitanju kako dalje s financiranjem narodnosnih odgojno-obrazovnih institucija te razna druga stručna pitanja.

Foto: AZ ORSZÁGVÉDELÉS SAJTÓIRODAJA

Razgovaralo se i o Zakonu broj CLXVI iz 2020. godine o pojednostavljenju i uvođenju elektroničkog postupka registracije, kao i o izmjenama pojedinih srodnih zakona te o promjenama u diferenciranom financiranju mjesnih i regionalnih narodnosnih samouprava.

Članovi Odbora su se upoznali s europskim upitnikom za uključivanje i unapređivanje sudjelovanja omladine u narodnosnoj politici. Na sjednici održanoj 15. veljače razgovaralo se i o ostavci predsjednika Državne izborne komisije te o kohezijskoj politici i poboljšanju ravnopravnosti među regijama. Članovi odbora dotaknuli su se i nedavnog potresa u Republici Hrvatskoj.

Na sjednici održanoj 17. veljače razmotren je prijedlog zakona o pandemiji koronavirusa, a raspravljalo se i o izjavama za tisak državnog tajnika Miklósa Soltésza, Programu „Mađarsko selo” te pismu dobivenom od Ministarstva unutarnjih poslova u vezi s korištenjem narodnosnih imena. Sjednici održanoj 4. ožujka nazočio je predsjednik FUEN-a Loránt Vincze koji je članove Odbora obavijestio o inicijativi Minority SafePack te političkoj inicijativi građana Europe „Koheziji za ravnopravnost regija i održivost regionalnih kultura”.

B.P.B.

Humanitarna pomoć za Sisačko-moslavačku županiju

Samouprava naselja Vejti na čelu s načelnicom Andreom Brlas i samouprava naselja Hirics na čelu s načelnikom Sándorom Bertom organizirali su mjeseca siječnja prikupljanje donacija za potresom pogođena područja Sisačko-moslavačke županije.

Pri dostavi prikupljene humanitarne pomoći u Petrinju i Srednje Mokrice pomogao im je Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu i prijevoznika tvrtka „Boros Bau”, koja je dostavila humanitarnu pomoć. Organizatori se i ovim putem zahvaljuju svim ljudima dobre volje koji su se odazvali ovoj vrijednoj akciji, od Podravine do Pečuha.

Pomoć je dostavljena 22. siječnja, a domaćini su ih čekali s kolačima i domaćom šljivovicom. Među donacijama bili su štednjaci na struju i plin, grijalice, građevinski materijal, higijenske potrepštine, pokrivači, zimska odjeća i obuća, namirnice, igračke, sredstva za čišćenje...

KAPOŠVAR

Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva sa sjedištem u Kapošvaru pozvalo je svoje članove i simpatizere na prikupljanje novčanih donacija potresom pogođenom području u Sisačko-moslavačkoj županiji. Predsjednik društva Tamás Fodor 19. veljače putem Facebook profila Društva obavijestio je javnost kako su do tada prikupili 2080 eura, što su uplatili na račun Hrvatske narodne banke. Organizatori su 3. ožujka objavili kako su ponovno uplatili novčanu donaciju na račun Hrvatske narodne banke, ovoga puta u iznosu od 300 tisuća ft. To je ukupno skoro milijun forinti.

Odluke predsjednika Hrvatske državne samouprave od 15. veljače

Odluka o proračunu HDS-a, ureda, ustanova i medija za 2021. godinu s prihodima i rashodima od 2,6 milijardi forinti. Za troškove funkcioniranja planirano je 1,6 milijardi forinti, a za razne investicije, prije svega građevinske radove i proširenje predviđeno oko milijardu forinti.

Imenovani ravnatelji triju kulturnih ustanova i društva Zavičaj d.o.o.

Objavljen javni poziv za popunjavanje radnog mjesta ravnatelja Hrvatske škole Miroslava Krležu u Pečuhu

Za vrijeme izvanrednog stanja na snazi su posebni propisi koji među ostalim uređuju i rad narodnosnih samouprava. Hrvatska državna samouprava postupa prema zakonskim odredbama koje za odlučivanje ovlašćuju predsjednika državne samouprave. Sukladno odredbama Vladine Uredbe br. 27/2021. (I. 29.), stavka 4. članka 46. Zakona br. CXXVIII. iz 2011. godine te stavka 1. članka 153. Zakona br. CLXXIX. iz 2011. godine predsjednik Hrvatske državne samouprave 15. veljače donio je odluke po točkama dnevnog reda koji je objavljen 5. veljače 2021. godine i dostavljen svim članovima Skupštine Hrvatske državne samouprave i voditeljima ustanova i poduzeća HDS-a, te objavljen na web stranici hrvatskim samoupravama, ustanovama i civilnim udrugama Hrvata u Mađarskoj.

Slično praksi prijašnjih mjeseci svi članovi Skupštine svoje primjedbe i prijedloge za dopunu predloženog dnevnog reda mogli su dostaviti elektroničkom poštom, a prethodno su im dostavljeni i pripadajući pismeni materijali. Putem telefona obavljene su konzultacije sa svim predsjednicima skupštinskih odbora. Na upite zastupnika u vezi s dnevnim redom predsjednik Guban odgovorio je telefonom ili elektroničkom poštom, prijedloga za izmjenu dnevnog reda nije bilo. Iako je od strane narodnosnih samouprava bilo inicijativa da se omogući održavanje online Skupštine, to u skladu sa zakonskim propisima nije omogućeno. Predsjednik Guban izrazio je nadu da bi se sljedeća Skupština mogla održati najranije u svibnju, ukoliko dođe do poboljšanja epidemiološke situacije.

Izvešće o radu i izvršenju odluka u razdoblju između dvije Skupštine

Sukladno Poslovniku HDS-a predsjednik je pismeno izvijestio članove Skupštine o radu između dvije Skupštine, izvršenju odluka kojima je istekao rok, odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik, te predsjedničkim odlukama za vrijeme provedbe epidemioloških mjera u okolnostima izvanrednog stanja. Prema odluci zamjenice predsjednika prihvaćena je odluka o planu godišnjeg odmora predsjednika Hrvatske državne samouprave.

Odluka o rebalansu proračuna HDS-a za 2020. godinu

Predsjednik je donio odluku o rebalansu proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda i institucija za 2020. godinu, koji je bio nužan zbog primitka operativne potpore i investicijskih sredstava, ostvarenih prihoda ustanova, ostatka novca, te povrata nepotrošenih sredstava i pregrupiranja među stavkama. Rebalans proračuna prihvaćen je s jednakim prihodima i rashodima u iznosu od 2 618 236 331 forinti. Od toga prihodi i rashodi za funkcioniranje iznose 1 532 789 961, a za investicije i obnovu 1 085 446 370 forin-

ti, što između ostalog obuhvaća proširenje zgrade Hrvatske škole Miroslava Krležu u Pečuhu u iznosu od 70 000 000 forinti, II. faza gradnje Hrvatske škole i učeničkog doma u Santovu u iznosu od 70 700 000 i 429 446 080 forinti, te obnovu Hrvatskog kulturnog i sportskog centra Josip Gujaš Džuretin u Martincima u iznosu od 73 025 000 forinti. Prihvaćeno je i rezerviranje od 64 606 691 forinti, koje će se koristiti kao vlastiti udio u natječajima, dok će se rezerviranje opće namjene od 20 723 042 forinte koristiti za potrebe koje se javljaju tijekom godine.

O prihvaćanju Plana poslovanja društva Zavičaj d.o.o.

Predsjednik je donio odluku o prihvaćanju Plana poslovanja društva Zavičaj d.o.o. za 2021. godinu s planiranim prihodima u iznosu od 2 550 000 kuna i rashodima u iznosu od 2 271 400 kuna, uz planiranu dobit u iznosu 278 600 kuna.

O prihvaćanju potpora Ureda predsjednika Vlade za 2021.g.

Uz potporu za kapitalna ulaganja 2021. i 2022. godine, ustanovu „Collegium Croaticum” i obnovu sjedišta HDS-a u Budimpešti, HDS je dobio i godišnju potporu za funkcioniranje dviju novih ustanova, Kulturnog centra bačkih Hrvata i Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra „Metodika”, koje dosada nisu bile dio automatizma. Tako je predsjednik Guban donio odluke o prihvaćanju potpora Ureda predsjednika Vlade za djelovanje Kulturnog centra Bačkih Hrvata, Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra „Metodika”, Hrvatskog kazališta Pečuh, Neprofitnog poduzeća Croatica, Internet TV Croaticice, aktivnosti vjerskog života Hrvata u Mađarskoj, djelovanje Hrvatskog koordinacijskog centra, izgradnju internata „Collegium Croaticum”, obnovu zgrade Hrvatskog kluba Augusta Šenoje, proširenje zgrade Hrvatskog doma, obnovu zgrade sjedišta Hrvatske državne samouprave u Budimpešti, izdavanje Hrvatskog glasnika, djelovanje Radio Croaticice, djelovanje Internetske televizije Croatica, djelovanje Hrvatskog kulturnog centra Croatica, izdavanje časopisa Zornica te izdavanje narodnosnog časopisa „Barátság” za 2021. godinu.

O planu poslovanja Croaticice i Hrvatskog kazališta

Odlukom predsjednika prihvaćen je Plan poslovanja neprofitnog poduzeća Croatica za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost za 2021. godinu, s planom prihoda i rashoda u iznosu od 87 923 850 forinti, te Plan poslovanja Hrvatskog kazališta Pečuh za 2021. godinu s planiranim prihodima i rashodima u iznosu od 84 255 000 forinti. Predsjednik je prihvatio i izvješće glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu.

Odluke o prihvaćanju proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda, institucija i medija za 2021. godinu

Kako bi se omogućio nesmetani rad u 2021. godini predsjednik je donio odluke o prihvaćanju proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda, institucija i medija za tekuću godinu. Pri tome je donio i posebne odluke o proračunu HDS-ovih odgojno-obrazovnih ustanova, Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu, Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krležu u Pečuhu, Hrvatskog vrtića i osnovne škole Mate Meršić Miloradić u Sambotelu, te proračunu i planu rada kulturnih, znanstvenih i drugih ustanova, Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, Hrvatskog kluba Augusta Šenoje, Muzeja sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj, Kulturno-prosvjetnog centra i

odmarališta Hrvata u Mađarskoj, Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda Stipan Blažetin, Hrvatskog kulturnog i sportskog centra Josip Gujaš Džuretin, Kulturnog centra bačkih Hrvata, Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra, Ureda Hrvatske državne samouprave, te Hrvatske državne samouprave, ureda, institucija i medija za 2021. godinu.

Proračun Hrvatske državne samouprave, ureda, institucija i medija za 2021. godinu prihvaćen je s jednakim prihodima i rashodima od 2 589 420 253 forinti. Od toga prihodi i rashodi za funkcioniranje iznose 1 607 793 811, a za investicije i obnovu 981 626 442 forinti, pri čemu obuhvaćaju sredstva za proširenje Hrvatske škole Miroslava Krleže u Pečuhu od 372 710 312 forinti, II. fazu gradnje Hrvatske škole i učeničkog doma u Santovu od 499 446 030 forinti, te obnovu Kulturnog i sportskog centra Josip Gujaš Džuretin Martincima od 73 025 000 forinti. Za funkcioniranje prosvjetnih ustanova prihvaćeno je rezerviranje od 37 590 666 forinti, dok je rezerviranje opće namjene od 5 645 473 forinti predviđeno za potrebe koje se javljaju tijekom godine. Okvirni broj zaposlenih HDS-a i njegovih ustanova je 198 (HDS 3, Ured HDS-a i uprava 12, Hrvatska škola u Santovu 45, ZZHM 6, Klub AŠ 5, Hrvatska škola Miroslava Krleže u Pečuhu 86, Hrvatska škola Mate Meršić Miloradić u Sambotelu 22, Zbirka sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj 5, Kulturno-prosvjetni centar i odmaralište Hrvata u Mađarskoj 3, Kulturno-prosvjetni zavod Stipan Blažetin u Serdahelu 3, Kulturni i sportski centar Josip Gujaš Džuretin u Martincima 3, Kulturni centar bačkih Hrvata u Baji 3, Hrvatski pedagoški i metodički centar „Metodika“ 2).

Prihvaćen plan javne nabave za II. fazu izgradnje santovačke ustanove

Predsjednik je donio i odluku o prihvaćanju Plana javne nabave Hrvatske državne samouprave za 2021. godinu za II. fazu izgradnje Hrvatske osnovne škole i učeničkog doma u Santovu s početkom u travnju 2021., a završetkom u prosincu 2022. godine.

Uz to su donesene i uobičajene odluke o datumu i mjestu upisa djece u odgojno-obrazovne institucije u vlasništvu Hrvatske državne samouprave, nadalje o zatvaranju ustanova predškolskog odgoja u vlasništvu Hrvatske državne samouprave na 30 dana zbog generalnog čišćenja.

Odluke o imenovanju ravnatelja ustanova i poduzeća

Sukladno ovlastima, predsjednik Hrvatske državne samouprave donio je odluke o imenovanju ravnatelja Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda Stipan Blažetin, imenovanju ravnatelja Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj, imenovanju ravnatelja Hrvatskog kulturnog i sportskog centra Josip Gujaš Džuretin, te imenovanju direktora društva Zavičaj d.o.o., a usto je donio i odluku o objavi javnog poziva za popunjavanje radnog mjesta ravnatelja Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže.

Odluke o odobrenju zajma „Zavičaju“ i utemeljenju ustanove „Collegium Croaticum“

Predsjednik je odlučio i o odobrenju zajma Zavičaju d.o.o. od 20 milijuna forinti. Dozvolom Nadzornog odbora Croatice, od sredstava koje je dobila od države prodajom prava na udžbenike, po ugovoru pozajmit će se novac Zavičaju d.o.o. koji će ga vratiti još ove godine. Ako se pandemija produlji onda će se otplata zajma odgoditi za godinu dana. Zajam je odobren kako bi se namirili dugovi od prošle godine, te mogla započeti ova godina. Predsjednik HDS-a donio je i odluku o utemeljenju Hrvatskog internata „Collegium Croaticum“.

POTPORE UREDA PREDSEDNIKA VLADE ZA 2021. GODINJU

Operativna potpora za provođenje uobičajenih aktivnosti, dopunska potpora, operativna potpora za aktivnosti ustanova i održavanje infrastrukture, ft

Kulturni centar bačkih Hrvata	15 817 000
Hrvatski pedagoški i metodički centar „Metodika“	15 210 000
Hrvatsko kazalište Pečuh	25 086 915
Neprofitno društvo Croatica d.o.o. – Hrvatski kulturni i informativni centar	5 644 230
Internetska televizija Croatica	10 820 000
Narodnosni vjerski život	3 645 000
Hrvatski koordinacijski centar	6 286 641
UKUPNO	82 509 786

Za provedbu projekata HDS-a i ustanova, ft

Osnivanje stručnog kolegija, studentski kampusi	91 213 049
Audiovizualni i interaktivni izložbeni prostor Kluba A. Šenoae	44 720 000
Proširenje Hrvatske kuće u Pečuhu	46 990 000
Razvoj političkog i upravnog centra Hrvata u Mađarskoj (uspostava multifunkcionalnog centra kroz unapređenje sjedišta)	71 567 165
UKUPNO	254 449 214

Predsjednik Ivan Guban za Medijski centar Croatica uz ostalo je kazao kako se nada da će ova godina proteći mirnim radom, ali je naglasio da i dalje postoji problem financiranja obrazovnih ustanova. Nakon razgovora s državnim tajnikom Maruzsom početkom ove godine dobio je obećanje da će se od 2022. godine osigurati dodatna financijska potpora, te će se s ministrom financija riješiti i potpora za tekuću godinu. Ukoliko se i to obavi ova će godina proteći mirno. Prisutan je manjak od oko 120 milijuna forinti, a pečuška škola, koja ima već blizu 500 učenika, bez ove potpore ne može funkcionirati. Stoga se treba pronaći trajno rješenje, obećano je sklapanje posebnog ugovora o financiranju. Financijska sredstva za rad Hrvatskog kazališta su osigurana, čak je potkraj prošle godine prvi put stigla i potpora iz Republike Hrvatske od 200 000 kuna, što iznosi 8-10 milijuna forinti, a u dogovoru s ravnateljem taj bi se iznos trebao upotrijebiti za zapošljavanje dva glumca u stalnom radnom odnosu. Slično HDS-u i Croatica je dobila jednaku državnu potporu kao i lani, s tim da je dodatno pribavljeno 15 milijuna forinti, 5 za kulturne djelatnosti, a 10 za rad Internetske televizije Croatica. Prošla je godina u Zavičaju bila prilično teška, pa je odobren zajam Croatice od 20 milijuna forinti kako bi se namirili dugovi od prošle i započela nova poslovna nova. Ukoliko godina bude „normalna“, prema riječima direktora zajam bi se trebao vratiti još ove godine. Na objavljene pozive za popunjavanje radnih mjesta ravnatelja kulturnih ustanova prijavljen je po jedan, a za ravnatelja Kulturno-prosvjetnog zavoda Stipan Blažetin dva kandidata, od kojih jedan nije udovoljio uvjetima. Tako su nakon ishođenja mišljenja stručnog odbora potvrđeni dosadašnji ravnatelji spomenutih kulturnih ustanova. Za radno mjesto direktora društva Zavičaj d.o.o. pristigla je jedna prijava, stoga je potvrđen dosadašnji ravnatelj. Prema zakonskim propisima objavljen je poziv za popunjavanje upražnjenog radnog mjesta ravnatelja Hrvatske škole Miroslava Krleže u Pečuhu. Budući da je to možda najvažnija HDS-ova ustanova, ukoliko ostane ovakva epidemiološka situacija predsjedniku zasigurno predstoji jedna od najtežih odluka. Predsjednik će odluku donijeti nakon konzultacija s mjerodavnim tijelima.

S.B.

Projekt vrijedan 15 milijuna forinti

Nastavlja se obnova vitraja u garskoj župnoj crkvi

Na inicijativu Edmonda Bendea prije nekoliko godina potaknuta je obnova garske župne crkve, u prvom redu bunjevačkih i njemačkih vitraja. Podsjetimo kako je „Zaklada za očuvanje garske graditeljske baštine“ 2017. godine obnovila jedan crkveni vitraj: nakon toga kao da je sve stalo, kako bi se potom državnom potporom, zajedničkim sredstavima hrvatskih samouprava i svesrdnim zalaganjem Edmonda Bendea i župnika Tibora Szúcsa potkraj 2020. godine obnovila još četiri bunjevačka vitraja. Vrijednost ostvarene obnove je 4 200 000 forinti, a radovi su financirani iz potpore Ureda predsjednika Vlade, odnosno Fonda „Gábor Bethlen“ (3 300 000 forinti) te zajedničke potpore Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, Hrvatske samouprave Tukulje i Garske hrvatske samouprave (900 000 forinti).

Edmond Bende nije se zadržao na tome, već je nastavio započeto, tražeći novu potporu i suradnju. Tako je pokrenuta i obnova dva njemačka vitraja. Na njegov prijedlog Njemačka samouprava Gare preuzela je troškove obnove jednog njemačkog vitraja, a troškove drugog platila je Njemačka samouprava Bačko-kiškunske županije. Radovi su u tijeku, a trebali bi se okončati ovih dana.

Edmond Bende nedavno je zajednici bunjevačkih Hrvata priopćio radosnu vijest o mogućnosti dodatnog financiranja i nastavka obnove. Prema njegovim riječima, Ured predsjednika Vlade, odnosno Fond „Gábor Bethlen“ uz posredovanje državnog tajnika Miklósa Soltésza poduprijet će obnovu preostalih 13 vitraja garske župne crkve s 15 000 000 forinti. Nakon što sa župnikom Tiborom Szúcsom obavi sve administrativne zadatke započet će obnova preostalih vitraja, koja će trajati dvije godine.

Kako dodaje Edmond Bende, u posljednjih stotinjak godina (od 1909.), osim obnove krova i vanjskih zidova nije bilo značajnijih radova na obnovi župne crkve.

Na jednom od obnovljenih vitraja vraćena su imena nekadašnjih darovatelja: „Dali su praviti Benco, Dico, Pavka Zomborcsevits“

„Župna crkva nam je u vrlo lošem stanju. Predstavlja veliku vrijednost, mnogi ne bi ni pomislili koliku. Zato je čim prije neophodna njezina potpuna obnova. Svake godine dovodim svoje tukuljske učenike i razrede i s ponosom im predstavljam najvredniji garski spomenik kulture, ali nažalost, iz godine u godinu sve je više pukotina i rupa, kako na unutarnjem

dijelu tako i na vanjskom. Nisam to više mogao gledati, zato sam prije nekoliko godina počeo prikupljati, tražiti sredstva za obnovu naše najljepše građevine i zasigurno najljepše crkve u okolici. Nakon obnove vitraja uslijedit će vanjska zaštita stakla, obnova freski i zidova. Moj cilj je da se crkva obnovi u izvornom obliku i tako očuva naš najvažniji i najljepši spomenik kulture“, naglasio je tukuljski učitelj rodom iz Gare Edmond Bende. Pri tome je istaknuo da su za daljnju obnovu već pristigle četiri donacije, a imena donatora bit će objavljena nakon završetka radova i zabilježena na jednoj spomen-ploči. Ukoliko se pored državne potpore dio troškova uspije pokriti donacijama obnova će biti još vrednija. Stoga je uputio poziv za doniranje svima koji žele i mogu pomoći.

Kako nam je kazao predsjednik Hrvatske samouprave Martin Kubatov, manjih radova na obnovi bilo je i prethodnih desetljeća. Tako je primjerice izvedeno grijanje klupa, obnovljena su dva vitraja i izvršena potpuna obnova orgulja i sata na zvoniku, i to zaslugom nepoznatog donatora iz Gare, koji je za obnovu sata dao 2 milijuna forinti. Sve do sada nisu iskorištene mogućnosti opsežnijih natječaja, niti su uspostavljene veze s drugim ustanovama i organizacijama, što proizlazi iz narodnosnog obilježja crkve. Edmond Bende je u tome postigao izvanredan uspjeh. Sada su za sveobuhvatnu obnovu crkve potrebni ozbiljni projekti i znatna novčana sredstva.

Dodajmo kako se donacije primaju u gotovini ili se mogu doznati na bankovni račun Župnog ureda, Takarékbank, broj računa: 51000132-14007419-00000000, s naznakom „Za obnovu garske crkve“. Obnova se može podržati i dodjelom jednog postotka poreza na dohodak „Zakladi za očuvanje garske graditeljske baštine“, najkasnije do 20. svibnja 2021. godine, porezni broj Zaklade: 18035526-1-03. S.B.

Velebna župna crkva u Gari treba sveobuhvatnu unutarnju obnovu

Planovi Hrvatske samouprave Vršende

Hrvatska samouprava Vršende u suradnji s Udrugom baranjskih Hrvata prijavila je projekt za usavršavanje hrvatskih crkvenih i pjevačkih zborova, koje se ostvaruje u suradnji s više mjesnih samouprava u županiji, ovisno o tome gdje se točno održavaju usavršavanja. Planiraju se tri sesije.

Kako nam je rekla predsjednica Hrvatske samouprave Vršende Marijana Balatinac, radni plan je donesen za 2021. godinu, u kojem se uz usavršavanje crkvenih zborova, planira ponovno održati omladinski kamp, za što su tražili potporu Fonda Gábor Bethlen. Vršendski omladinski kamp bi održali ove godine u Pansionu Zavičaj krajem srpnja, planiraju i izlet u Bačko-kiškunsku županiju, žele ostvariti Šokački piknik.

I prošle, pandemijske 2020. godine samouprava je uspjela ostvariti značajan dio planiranih aktivnosti. Dan žena, prelo, posjet kozarskim ženskim pokladama, bili su i na izletu u okolici Balatona. Za Uskrs su stanovništvo darivali poklon paketima, a isto tako i za Božić su sve obitelji dobile jedan veći paket. I ove godine će za Uskrs dati poklon pakete svojim biračima. Kako je rekla predsjednica samouprave, potrošena su sredstva za operativno djelovanje koja su dobili za 2020. godinu, kao i sredstva za obavljanje javnih aktivnosti koja su dobivena za 2020. godinu. U drugom dijelu 2020. godine je ostvaren omladinski kamp u Vršendi, susret i usavršavanje crkvenih zborova, božićno okupljanje... Samouprava održava i nekretninu koju je dobila na korištenje u crkvenom dvorištu. Radi se o zgradi vr-

šenske Šokačke čitaonice. Zaposlena je i jedna osoba preko zavoda za zapošljavanje koji osigurava 70% primanja, dok preostalih 30% osigurava Hrvatska samouprava iz operativne potpore. Do prije

što će se ostvariti uveliko ovisi o epidemiološkim mjerama i pandemiji koronavirusa. Radi se i na drugom dijelu knjige „Lipa naša Vršenda“, skupljaju se priče, anegdote, dječje brojalice iz starih vremena. I Hr-

U Šokačkoj kući su izloženi i brojni predmeti

Dio članova dječje plesne skupine

Oltar u vršendskoj crkvi

godinu dana zapošljavali su pet osoba preko vladinog programa kojeg trenutno nema, ali se nadaju kako će se otvoriti nove mogućnosti koje – ako ih bude – namjeravaju iskoristiti. Godišnji proračun je 2020. godine bio oko 3,2 milijuna forinti. Usko surađuju s Kulturnom i vjerskom udrugom šokačkih Hrvata koja je za djelovanje u 2021. godini dobila državnu potporu od 2 000 000 ft. Planova ima, ali

vati u Vršendi uz druge ljude dobre volje sakupljali su novčane donacije za stradale potresom u Sisačko-moslavačkoj županiji, a sakupljena sredstva su uplaćena na bankovni račun koji je otvorila Hrvatska državna samouprava. Planiraju nastaviti i radove na svojoj čitaonici i u tamošnjem muzejskom prostoru, 2021. godine.

Branka PavićBlažetin

Na 75. obljetnicu mučeničke smrti

Nepravično pozabljen književnik i dušobrižnik Ivan Blažević

Na početku tajedna, 29. marcijuša, u pondiljak, bila je 75. obljetnica smrti Ivana Blaževića, gradišćanskohrvatskoga književnika, dušobrižnika Koljnofa, čija ličnost i veličina s literarnoga gledišta je takorekuć nepravično odrinuta u nugalj. Ivan Blažević umro je mučeničkom smrću, za posljedicami gruboga nastupa ruskih soldatov ki su ga toliko stukli da je za teškim bolovanjem u sambotelskom špitalju 29. marcijuša 1946. ljeta preminuo. Po smrtnom listu iz Željeznožupanijskoga arhiva znamo da je drugi dan bio i zakopan.

Za nijednoga farnika, ni književnika ne znam, komu je na toliko fele napisano ime kot Ivanu Blaževiću. Ignac Horvat u članku za njegovu 25. godišnjicu smrti (Gradišće Kalendar 1971.) piše da mu je „pokvareno prezime Blazovich“, dokle to ime se najde i na njegovom krsnom listu. Ovde su nadalje varijante u pisanju kot Blažović, Blaževich, Blazsevich, dokle je velikomu rodoljubu, pjesniku i koljnofskomu farniku postavljena na vanjskoj stijeni koljnofske Hodočasne crikve spomen-ploča, kot Ivanu Blazoviću. Zanimljivo je, kako su organizatori pri otkrivanju table (točno se ne zna kada), krivo napisali ljeta smrti, sfilali su jedno ljeta, a krivi datum kasnije je korigiran. Dugo vrime smo samo toliko znali da je pokojni koljnofski farnik zakopan u Sambotelu „u crikvi ocev dominikancev“, ali pravi potez za poiskanje je nekako vik falio. Sve, dokle 2. decembra 2018. ljeta dr. Andraš Handler nije otpeljao nas do kripte, pod crikvom sv Kvirina, kade koljnofski mučenik pod imenom Blázovich János sanja vječnost, skupa sa sudskim službenikom Sándorom Mózerom. No, ali kako je zašao jedan skroman dušobrižnik iz Koljnofa na vječni

počivak u Sambotel i zašto nije mogao biti zakopan med svojimi Hrvati, na to nam daje odgovor akademik, dr. Nikola Benčić u različiti napisi, u „Kalendaru Gra-

dišće 1995.“, ali u izdanju „Književnost gradišćanskih Hrvata. Od 1921. do danas“, a ganuljivo poglavlje povida i o „Othodku našega gospodina farnika Ivana Blazovicha“ u monografiji „Naše selo Hrvatski Jandrof. Kronika sela na prijelazu iz 19. do 20. stoljeće“. I to je izdanje Hrvatskoga štamparskoga društva, 2005. ljeta. Od rodnoga sela Frakanave pelja Blaževićev put, kade je stanovao s ocem seljakom Francem i materom Elizabetom Kolnhof, rodnom iz Hrvatskoga Židana. Odrastao je u velikoj obitelji skupa s brati Francem, Demeterom, Jožefom i Ignacom ter još s dvimi sestrama Agnjicom i Maricom. Za frakanavskom školom u kiseškoj gimnaziji benediktincev usavršava svoje znanje i dalje ide na studij na jursku bogosloviju, kade će biti posvećen za duhovnika, na Petrovu 1913. ljeta. Ugarsko

Trenutak za pjesmu

Na Veliki petak II

**Kad na križu Bog umira,
Vas svit plače, nima mira,
Svitlo sunce se zaškuri.
Zloću gledat sad oduri.
Mirna zemlja se potrese,
Nij vidila zloće veće.
Crikve zastor se raskine,
Za pokoru, za zle čine.
Otpiraju se i grobi,
Sad već nismo pakla robi.
A kapitan, vječni svidok,
Krikne: „Ovo je pravi Bog!“**

**Umro je i za te, dite!
Da za Njega, s Njim živite!
U muka na zemlje dniki,
U blaženstvu -vječnoj diki.**

Ivan Blažević

Stručna literatura

1946	1946	Gyömrői község	1946	1946	Blazovich János	1946	1946	Blazovich János
18.	25.	Kombathely	18.	25.	Kombathely	18.	25.	Kombathely
30.	29.	Kombathely	30.	29.	Kombathely	30.	29.	Kombathely

Smrtni list iz Željeznožupanijskoga arhiva

selo Gyömröe mu je prva štacija dušobrižništva, kade ostane kot kapelan do Prvoga svitskoga boja, a onda je premješćen za duhovnika vojne bolnice u Beč, sve do konca boja. Za Bečom slijedi zopet jedna ugarska fara Beled, potom kratko vrime službuje u Koljnofu (1924.), a drugo ljeto mu se konačno spuni želja da zajde med Hrvate, za duhovnika u Hrvatski Jandrof (Slovačka). Tamo ostane punih deset ljet (1925.-1935.) da bi onda od 1935. ljeta sve do svoje smrti bio farnik Koljnofa. „Ljudi su ga rado vidili, iako je bio oštar“, tako se spomene na njega Koljnofac Mate Grubić, ki još dodaje da za njegovu životnu tragediju u selu su nek toliko smili znati da su farnika Rusi pri iskanju nimških vojakov potukli i tako se je obetežao da u šopronskoj bolnici pomoći već nije bilo i tako mu je postao sambotelski špitalj zadnje prebivališće, kade ga zgrabi i smrt. Po Antonu Jakovu Šatoviću u Benčićevoj knjigi gradišćanske književnosti, tako se piše da stućenoga farnika nisu već najzad pustili u svoj stan ter je morao u pivnici ležati osam dan dugo na betonskom tlu. Tod se je na toliko rashladio hrbat da mu se je začeo gnjojiti. To je sve najvjerojatnije izazvalo upalu pluća zavolj česa je i preminuo. U ono vrime nisu još smili voziti tijelo pokojnoga, zato se je u našem varošu našao vječni spokoj. I to iz objavljениh napisov znamo da je još i uža familija teško mogla doći na sambotelski spohod. Ivan Blažević svagdir je „gorljivo vršio svoju duhovnu pastirsku službu, bio je cijenjen i obljubljen od svojih vjernikov, kim je ne samo duhovni otac i učitelj u školi i na prodikaonici, nego i pomagač u društveni posli općine. Ali ča Blaževića

Spomen-ploča na stijeni koljnofske Hodočasne crikve

osobito odlikuje kao duhovnika i narodnjaka, to je njegovo pisateljsko stvaranje” mislio je za njega Ignac Horvat, 1971. ljeta. Mnogobrojna književna djela su objavljena u Naši Novina, u Kalendaru sv. Familije, Hrvatski novina, u Katoličanskom Ljudskom Savezu, u Mali Crikveni i Školski novina, u Kalendaru sv. Mihovila itd. U njegovu vrime najčitanija je pjesma-legenda „Koljnovska Maria. Čudno pripetenje hodočasne kapele“. Nabožnu epsku pjesmu na 12 stranic, u jurskom izdanju Naših novina iz 1920. ljeta, nisam prlje ni znala, ali sam našla i u vlašćoj knjižnici doma. Hvala Bogu Hrvatsko štamparsko društvo u Austriji je u seriji Gradišćanskohrvatska biblioteka 1996. ljeta najprlje objavila njegovu Prozu, potom pak i Tugomirove (pjesnički pseudonim) Izabrane pjesme, po izboru dr. Nikole

Benčića, u ljetu 110. jubileja njegovoga rođendana (1998.). Kako je Blažević ostao u sjeni Mate Meršiča Miloradića u poeziji, tako su njegova prozna djela bila potisnuta za stvaralačtvom Ignaca Horvata, tako nam tvrdi profesor Nikola Benčić u Kalendaru Gradišće 1996. ljeta. Najveće mu prozno djelo pod naslovom Anton Glavanić skoro se je i zgubilo, u kom predstavlja neobičnu sudbinu gradišćanskohrvatskoga seljaka od ditiinstva prik boja, od sriće do nesriće zbog ženidbe, od Lajtanske banovine do Argentine i najzad. Kako je pak rukopis ovoga romana zašao pod tisak, to je zopet posebna povidajka. Zvana toga naš zanemareni Tugomir, autor vjerskih, rodoljubnih, bojnih i dičjih pjesam mogao bi biti i prvi naš putopisac, a po šalni povidajka i pravi književni zabavljač jednostavnih štiteljev. U pisanju i dokumentiranju svojega vrimena, u vjernom tematskom kvartetu Boga, svita, domovine i naroda, morebit ćemo se obrnuti i mi Gradišćanci s ovkraj granice, za sedamdeset i petimi ljeti njegove smrti, s većom znatiželjnošću, razumivanjem i poštovanjem prema pokojnomu koljnofskomu farniku i ponovo otkrivenom gradišćanskohrvatskomu piscu, ki počiva u gradu sv. Martina. I na koga smo se spomenuli, po prvi put mi Hrvati med skromnimi okviru, na jubilarnom danu i na mjestu njegovoga spokoja. *Tiho*

Dobro došli naši stari uskrsni običaji!

Za vrijeme korizme svakog petka u erčinskoj crkvi se održavala pobožnost križnog puta. Vjernici bi zastali kod postaja, slikovnog prikaza Isusove muke, kako bi se pomolili i prisjećali njegove muke. Do 1950-ih godina križni put se molio dvaput, na rackohrvatskom i mađarskom jeziku. Vjerski i pučki uskrsni običaji duboko su ukorijenjeni u život erčinskih rackih Hrvata – treba ih čuvati i njegovati, kako ne bi zauvijek nestali.

U vrijeme korizme velik dio erčinskih stanovnika je postio, pri čemu je petak bio dan strogog posta i nemrsa. Uoči Velikog tjedna djeca su u okolici grada skupljala grančice ukrasne vrbe, cicamace, koje bi se na Cvjetnicu nosile u crkvu na blagoslov. Nakon toga nosile su se kućama, a nekoliko grančica stavljalo se na tavan kako bi se kuća zaštitila od groma i požara, ali nosile su se i pokojnicima na groblje. Taj običaj u Erčinu je prisutan i danas. U ponedjeljak i utorak čistila se kuća, dvorište i štale, osobito one ispred kojih je prolazila procesija križnog puta. U srijedu se čistila crkva i izrađivao Isusov grob. Na Veliki četvrtak ujutro

Uskrs u Erčinu

slavila se Misa posvete ulja, na kojoj se posvećivala krizma i blagoslivljalo ulje za bolesničko pomazanje. Na večernjoj misi vjernici su se prisjećali Isusove posljednje večere i na svečan način slavili euharistijsko slavlje. Tog dana u crkvama svećenik je ministrantima simbolično oprao noge, a nakon „Glorije“ zašutjela su zvana i orgulje. U podne bi se u crkvenim tornjevima oglasilo klepetalo, a djeca bi krenula od crkve s manjim klepetalima i obilazila ulice. Mještani su im darivali novac ili slaktiše. Na Veliki petak se pjevala pasija i cijeli dan, sve do subote popodne posjećivao Isusov grob. Na Isusov grob bi se nosilo cvijeće, palile su se svijeće. Navečer je započela proslava Isusova uskruća. Mještani su se okupljali na Trgu Templom, zvonar bi zapalio drveni ugljen – to je bilo takozvano spaljivanje Jude. Potom su mještani pepeo ponijeli kućama, koji bi u nevremenu stavljali u peć kako bi se zaštitila obitelj i dom. Na Veliku subotu su se blagoslivljali vatra, sveta voda i uskrsne svijeće. Nakon svete mise zazvonila su zvana: krenula je uskrsna povorka. „Stigla su zvana“, govorili su ljudi, a oni koji su ostali kod kuće išli bi u voćnjake, tresli grane i

molili za bogate plodove. Povorku su noseći križ predvodili ministranti, slijedili su ih učenici, muškarci, svećenik ispod baldahina i pored njega vjernici s lampionima, pa članovi crkvenog zbora, žene i obitelji. Na čelu su se nosili barjaci. Raskošnoj povorci pridružile su se i obitelji na kočijama i svečano odjeveni Romi.

Procesija je krenula od Ulice Péntzár i vodila kroz Ulicu Fő, Kastély i Táncsics, a vraćala se Kossuthovom ulicom. U prozore kuća gdje je prolazila povorka stavljali su se kipovi svetaca, a oko njih proljetno cvijeće i zapaljene svijeće. Smatralo se velikom sramotom ako neka obitelj nije zapalila svijeću. Do početka stoljeća sveta misa služila se samo na rackohrvatskom jeziku, a u povorci su iza rackih Hrvata hodali Mađari. Za Mađare se služila posebna misa. Po ulicama se pjevalo „Uskrsnuo je naš Spasitelj“, ali nakon 50-ih godina pjevalo se samo na mađarskom jeziku. Erčin je bio naširoko poznat po svojim raskošnim procesijama u koja su se povremeno uključivali i tvornički radnici iz okolice Budimpešte. Nakon procesije obitelj se okupljala za stolom kako bi zajedno blagovala uskrsnu večeru, kuhanu šunku, jaja i pleteni kolač. Kolač se obično ukrašavao likovima Isusa i janjeta, napravljenima od tijesta. Sutradan se hrana nosila u crkvu na blagoslov, a u košaru pored kuhane šunke, jaja i pletenog kolača stavljali su se vino i rakija. Nakon svete mise jelo bi se posluživalo za doručak. Na uskrsnu nedjelju bi se čestitalo rodbini, ali tog dana bilo je i krštenja i prosidbi. Taj dan romski svirači veselo su zsvirali domaćinovu omiljenu pjesmu, jer korizma je i za njih bila duga. Djeca su dobivala pisanice, koje su majka i starije sestre obojile pomoću ljuske crvenog luka, oraha i cvijeta obične mlječičke. Na uskrsni ponedjeljak uslijedilo bi pravo narodno veselje, polijevanje djevojaka i darivanje pisanica.

Uskrsni vjerski i pučki običaji trebaju se čuvati, u protivnom će nestati narodnog blaga, a time naroda, bez obzira kojoj etničkoj skupini pripadao.

Tamburaši

Timea Szili / Kristina Goher

Ostali smo prez načelnika Umoka i hrvatskoga zastupnika

In memoriam Attila Horvath (1960. – 2021.)

Doma čučimo, viruš nam ne dopušta ni pravi izraz obraza, zame od nas friški luft, izolira nas od ljudi, rođakov, prijateljev. Sidimo svi, sve manje strpljeni med stijenami i dobijemo čas za časom sve nemirnije, turobnije i bolnije visti. Projdući tajedan i sam pondiljak je bio takov. Vjetar je svojom oštrinom vani rizao, zapljuskao nas, a poruka o smrti samo je otežavala i ovako jedva snošljivo vrime zaprtosti. Umok, to žarko i atraktivno gradišćansko-kajkavsko mjesto zgubilo je svojega liktara, Attilu Horvatha. Ostao je prez peljača, gdo je krez trideset i jedno ljeto vlikao kola, dilio tugu i radost, djelovao za boljitak sela i u interesu stanovništva, odrinuo brojne nevolje i nesriće kraj od svojega rodnoga sela. Od doma, u kom si je polovicu žitka ofrovao za ovu odgovornu i važnu dužnost za ku je prikzeo i odličje 2002. ljeta, titulu „Časnoga gradjana”. Još i izreći je puno da u svojem osmom mandatu, od 1990. ljeta je stao na čelu Umoka i stvarao takove uvjete za žitak da je bilo lipše, modernije i komotnije stanovati na ovom mjestu. Rodjen je 1960. ljeta u hrvatskoj familiji uz svoju materinsku rič s ugarskim jezikom se je začeo spoznavati nek u čuvarnici. Školovao se je u domaćem Umoku i Hečki, gimnaziju je završio u Šopronu, a za profesionalnoga vinara se je izučio na Visokoj školi Kecskeméta. Zaposlen je bio u Šopronskom državnom gospodarstvu, a zatim je postao jedan od vlasnikov, a ujedno i djelatnik SOP-VIN d.o.o.-a. U selu je bio brojnim investicijam i projektu koordinator i peljač, tako bi mogli spomenuti izgradnju kanalizacije i plinovoda, dirigirao je obnovu Kulturnoga doma, mjesne crikve, Općinskoga stana, Seoske hiže. K ideji Joške Jurinkovića hrvatskoga aktivista, k zbudjenju hrvatske svisti i tradicij, položio je tvrdu i snažnu pozadinu i potporu. Od osnivanja hrvatskoga jačkarnoga zbora Tulipan, folklorne grupe, tamburaškoga sastava i potom u spojenju svih ansamblov u Hrvatskom kulturnom društvu Kajkavci 2004. ljeta, imao je neminovne zasluge. Isto tako kot i u sprijateljivanju društav Kajkavci i KUD-a Januševac u Savskom Marofu, što je onda preraslo u službeno partnerstvo općin. Od 2000. su se svako ljeto našli prijatelji, jedino je lanjsko ljeto izostavljeno u spravišću zbog pandemije. Najpr mi dojdju slike s takovih susretov, gostovanj, veseli trenutki s prvoga hrvatskoga bala u Hečki 2004. ljeta, nastupi i jubileji, zbudjenje sela u okviru Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj 1997. ljeta, kot i s Omladinskoga gradišćanskoga tabora UMTA, od svetačnosti predaje Seoske hiže i ne nazadnje s orijaške priedbe, prezentacije Umočkoga

Jedan od zadnjih kipicov s Umočke svadbe 2016. ljeta

pira, ljeta 2006. po prvi put, a deset ljet kašnje po drugi put, kad se je po umočki ulica sve selo zdahnulo po hrvatski, počev od domaćinov, akterov spektakla, sve do turistov. U drugom mandatu je bio i zastupnik Hrvatske samouprave Jursko-mošonsko-šopronske županije, a svoj kajkavski govor trudio se je sve bolje usvojiti. Pred četirmimi ljeti zahvaljujući i svojemu pokojnomu bratu, autoru dr. Jožefu Horvathu, kot i suautoru Joški Jurinkoviću i sinu Adamu, predsjedniku umočke Hrvatske samouprave, uspjeti su izdati i hrvatski rječnik Umočanov. Pretprošloga vikenda teški beteg u sambotelskom špitalju je rasikao njegov djelatni, marljivi i vridni žitak. Zadaće, plani, djela ostali su negotovljeni. Prošao je dida, otac, hižni drug, rođak, poznanik, prijatelj i nadležnik, za kim će ostati na svakom mjestu ogromna praznina, jer točno znamo, Umok prez Attile, prez poglavara već neće biti isti. U ime svih djelatnikov Izdavačke kuće Croatica, izražavamo iskrenu sućut hižnoj družici Žužani, sinom Adamu i Zsoltu i njevoj familiji. Zbogom Attila, neka Ti dobri Bog obilno isplati s milošću tvoj trud i ljubav, s kom si u poniznosti služio zadnji roj Hrvatov, a i Tvoje rodno selo! Počivaj u miru!

Timea Horvat

Barčanska stabla s pisanicama

Ovo vrijeme pandemije nam daje i nove ideje koje dijelimo sa svojim prijateljima, susjedima, na trgovima okupljanja zajednice. Tako je i u Barču. Komunalno poduzeće grada Barča, kojeg odnedavno vodi naša Hrvatica Helga Kovač, još je početkom ožujka pozvalo stanovnike na kićenje grada pisanicama, i za to je odredilo i „stabla“. Tako i stablo na uglu Ulice Nagyhíd i na izlasku iz Barča u dijelu grada zvanom „pálfalusi“. Sve mi to priča barčanska Hrvatica Marika Vučeta Bunjevac, koja je sa svojom prijateljicom Evom Janković odnijela uskrсне ukrase na stablo u Ulici Nagyhíd. Marika sa svojim suprugom već četrdeset godina živi u Barču. Ona je rodom iz Potonje, a on iz Novoga Sela. Aktivna sedamdesetogodišnjakinja sa svojim prijateljicama Evom i Danicom Pandur redovito je na misama u crkvi Krista Kralja, i ako treba uvijek je spremna pomoći. Zabilježi sve što se

Marika Bunjevac i Eva Janković

događa u spomenutoj crkvi kako bi u ovo doba koronavirusa to vidjeli i vjernici koji ne mogu nazočiti misama. Na svetim misama je uvijek i velik broj Hrvata iz grada Barča koji su se uselili u grad posljednja četiri desetljeća i oblikuju ga kao i Marika. Dekan župnik Rudolf Sass se radovao kada je i na Josipovo vidio prepunu crkvu, a neobično puno je bilo i muških vjernika. „Silni smo mi Hrvati kod mise“, rekla mi je Marika, dodajući kako ima više grupa kruničarki u kojima ima u svakoj i po nekoliko Hrvatica, ali se mole na mađarskom. Ako je moguće uz veće hrvatske priredbe u Barču, u organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave se u spomenutoj crkvi priredi godišnje bar jedna misa na hrvatskom jeziku, a posebice su bile lijepe adventske mise uz nastup i koncert barčanskog KUD-a Podravina unatrag nekoliko godina. Pisanice se već rijetko „pišu“, govori mi Marika, te dodaje kako je njezinoj mami i generaciji njezine mame „pisanje pisanica“ bio neizostavni dio uskrsnog očekivanja. Ali zato se i danas kuha „po starom“ šunka s „tormon“ i jaja te se sve nosi posvetiti. Kako će biti ove godine za Vuzam s posvetom uskrsnog doručka još ne zna, ali se nada da će kao i prošle župnik Sass posvetiti jelo ako ne i u crkvi, a ono na prostoru ispred crkve, na otvorenome.

Branka Pavić Blažetin

Molitva Očenaša u korizmi

Kako mi je ovih dana rekla Ruža Bunjevac rodom iz Martinaca, udana u Lukovišće, njena stara majka i mama su uvijek molile Očenaše u Velikom tjednu po strogim pravilima. Ona je to od njih „primila“. Nije baš puno čula da se danas mole Očenaši kao nekada u Velikom tjednu u Martincima i Podravini.

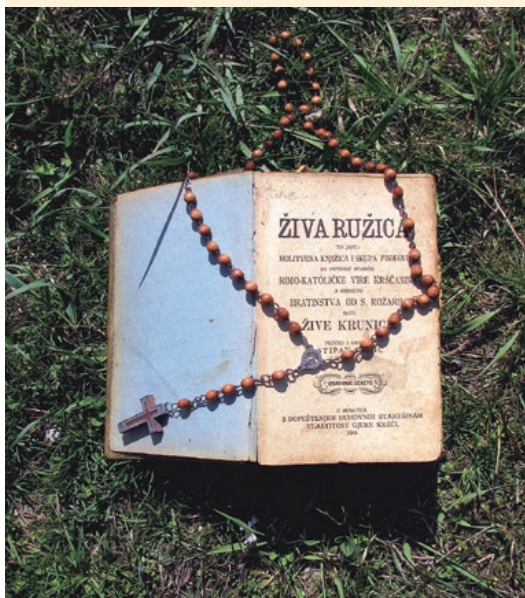
Članovi lukoviške crkvene zajednice zajedno mole u korizmi svakoga petka križni put u mjesnoj crkvi. Okupi se njih petnaestak vjernika, uglavnom žena. Moli se na mađarskom jeziku, a pjevaju se „žalosne“ pjesme i na hrvatskom. Molili su se i okupljali i prije molitve križnoga puta moleći lurdsku deveticu. A u Velikom tjednu s početkom na Cvjetnicu se „late“ moliti Očenaše, svatko kod svoje kuće po strogim pravilima. Koja su to?

Nije jako poznato moljenje Očenaša u Velikom tjednu. „Sada sam probala ženama kazati ako bi štele ja bi njima rekla koliko se molji, primile su se i više, i još i iz Šeljina su se javile.“

Kako mi kazuje moja sugovornica Očenaši se počinju moliti na Cvjetnicu (Cvetnu nedelju) i moli se do Uskrsa. Na Cvjetnicu se „prične“ moli četrdeset Očenaša na spomen da je Isus četrdeset dana bio u pustinji i postio četrdeset dana. Na Veliki „ponedjeljak“ onda se mole trideset i tri Očenaša posto je Isus trideset i tri godine bio na zemlji i po zemlji išao i učio ljude. Na Veliki utorak se moli trideset Očenaša na spomen da ga je Juda Iškariotski prodao farizejima za trideset srebrnjaka. Na Veliku srijedu se moli petnaest Očenaša to je za petnaest bodljikavih trnova što su bili u trnovoj kruni koju su rimski vojnici stavili Isusu oko glave tijekom muke. Na Veliki četvrtak se moli dvanaest Očenaša, to su na spomen na posljednju večeru koju je blagovao s dvanaest svojih učenika. Na Veliki petak se moli pet Očenaša to je na slavu pet rana Kristovih. U subotu se moli trideset i šest Očenaša na spomen tome da je on trideset i šest sati bio u grobu. Uz njih još se moli sedam Očenaša na spomen na sedam žalosti Majke Božje. Na Veliki četvrtak uz spomenuti broj dvanaest Očenaša još se moli sto Očenaša. Tako me učila moja stara majka, uvijek je rekla, govori mi Ruža „to kad budeš mogla izmoljiti jako rano se moraš dići jer dok sunce izide van tih sto Očenaša moraš izmoliti. Rekli su tko to izmoli tih sto Očenaša oni će ga pratiti uvijek od zemlje do raja“. Najviše su se molili ujutro dok sunce ne izađe.

Na Veliki post u Veliki petak održava se i danas i u Lukovišću molitva kod Kristova groba, napravi se grobnica, okiti cvijećem, kleči se i moli. Pisanice se počinju pisati (maljati) oko Velikog četvrtka, a uskrsno jelo, Svećenje, nosi se na Vuzam svetiti.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

Sretan Uskrs!

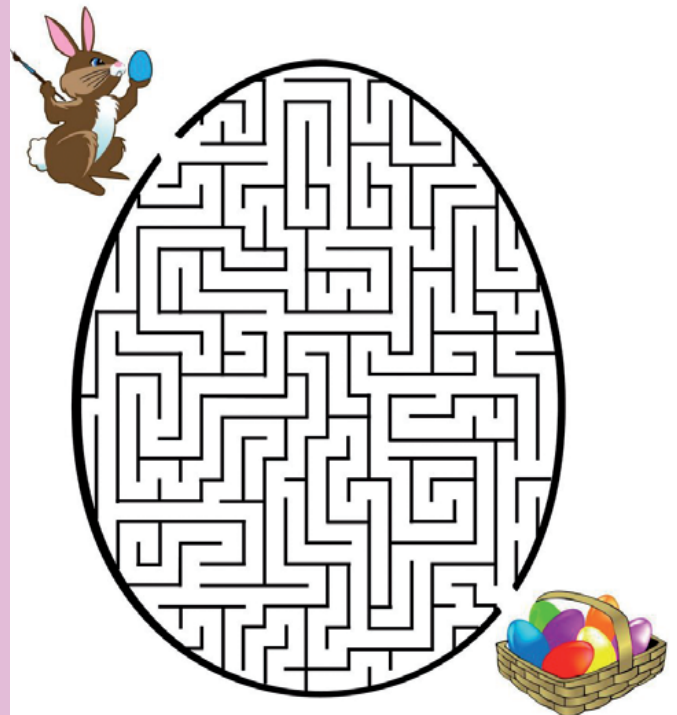

Proljeće je stiglo, a njime stiže i jedan prekrasan blagdan - Uskrs. Sigurno već svi čekate šaranje pisanica i traganje za njima u travi, druženje s članovima obitelji. Iako se čini da ćemo i ovaj Uskrs proslaviti u drugačijem obliku, bez velikih okupljanja, no isto tako možemo se veseliti njemu u krugu obitelji. Potrudite se i sami da taj blagdan zrači duh veselja, uskrsnuća. Uredite svoju kuću u duhu Uskrsa s ukrasima koje izrađujete sami. Proljeće vam za uskrsne blagdane baš ide na ruku. Možete iskoristiti toliko toga što priroda daje: cvijeće, kamenčiće, zelenilo, travu, grane. Vjenčiće za vrata možete napraviti pletenjem grana od vrbe, a možete ih ukasiti cvjetovima narcisa, končićem zavezati šarena jaja od stiropora, provući šarene trakice ili na njih polijepiti zečiče i piliće od kartona. Pokažite veselim pripremama i okupljanjem obitelji put radosti i nade! Sretan Uskrs svima vama!

Što znaš o Uskrsu?

Zaokruži odgovarajuće slovo!

- Uskrs je blagdan kada slavimo:
 - A) Isusovo krštenje
 - B) Isusovo rođenje
 - C) Isusovo uskrsnuće
- A) Vrijeme pripreme za Uskrs zovemo:
 - A) Došašće
 - B) Korizma
 - C) Duhovi
- Tjedan prije Uskrsa nazivamo:
 - A) božićni tjedan
 - B) proljetni tjedan
 - C) Veliki tjedan
- Uskrs slavimo u:
 - A) srijedu
 - B) utorak
 - C) nedjelju
- Za Uskrs šaramo jaja, oslikano jaje se zove:
 - A) pisanica
 - B) crveno jaje
 - C) proljetno jaje
- Uskrs čestitamo:
 - A) Sretan Božić!
 - B) Sretno proljeće!
 - C) Sretan Uskrs!
- Pisanica je simbol:
 - A) novog života
 - B) blagostanja
 - C) ptice
- Na uskrsnom blagdanskom stolu su:
 - A) riba, medenjaci
 - B) šunka, jaje, hren
 - C) pečena guska

Znate li...

da je Hrvatska pošta pustila u optjecaj tradicionalno uskrsno izdanje poštanske marke, novu prigodnu marku „Uskrs 2021.“. Ovogodišnju prigodnu marku u povodu Uskrsa dizajnerica iz Zagreba Alenka Lalić napravila je prema likovnom predlošku Sanje Rešček Ramljak, akademske slikarice iz Zagreba. Marka s motivom uskrsnog zeca, nominalne vrijednosti 3,30 kuna, izdana je u arku od 20 maraka.

Spoj tradicije i modernog

Jedan od najomiljenijih uskrasnih običaja je šaranje jaja, odnosno izrada pisanica. Tradicija bojanja pisanica već je odavno ukorijenjena u svim našim krajevima, pa je pisanica i u moderno vrijeme jedan od simbola Uskrsa. Za šaranje jaja nekad se koristilo bezbroj tehnika, a i danas se pronalaze nove: tehnika izvedbe pokazuje izuzetnu raznovrsnost, od najraširenije tehnike pisanja voskom, preko struganja nožićem, lijepljenja papirnatih, tekstilnih i biljnih fragmenata, vezanja i oplitanja vunom ili koncem, izjedanja kiselinom, do oslikavanja bojom. Izradu pisanice kombiniranom tehnikom bojanja, heklanja i lijepljenja zavoljela je i Margit Horvat iz Mlinarca, iako je u pomurskoj regiji omiljena tradicionalna tehnika izrade voskom i kičicom.

Prema pučkoj tradiciji jaja su se u Pomurju bojala uglavnom u Velikom tjednu, poglavito na Veliki Petak, što je, naravno, bilo uvjetovano i količinom pisanica. Margit Horvat ukrašavanje pisanica započinje već u siječnju, iz tjedna u tjedan, kada ima vremena posvetiti se tom poslu. Pisanice su i nekada ukrašavale naročito vješte osobe, jer treba mnogo truda i preciznosti da od jaja postanu mala remek-djela, a za ovu vrstu pisanice, koju izrađuje Margit pogotovo treba mnogo strpljenja i fine motorike. Margit novom tehnikom pokušava spojiti tradicionalno i moderno: moderniji materijali daju trajnost pisanicama koje ovako mogu više godina krasiti domove, a raspored i oblik uzorka podsjećaju na tradicionalne pisanice. Njezine pisanice također su od pravih jaja, a ukrašavaju se heklanim končanim uzorcima.

Pisanice s motivom kajkavske ruže

„Da sam bila deključka pisanice smo pisale kičicom pak vojskom. Narajzali smo se kaj je došlo na pretuletje, muceke, ružice, tulipane, a farbu je mama skuhalo od černoga luka. Lepo mi je bilo i to delate sam kaj te pisanice nesu tak dogo mogle stati. Jemput je meni sosedo donesla pisanicu takvu kakvu ve delam, gledala sam kak se to dela, al onda nesem se hapila to delati. Da mi je muž fmrl onda nekak me je smirivalo takvo delo – ručni rad. Našla sam iglu za klekanje, pak sam se hapila to probate. Jajceke

Svaka heklana latica posebno se nalijepi na jaje

Gotove pisanice Margit Horvat

imam mnogo, jesu kokoši, race. Mnogi hite ljusku ja pak ispušem jajce i tak kinčim. Domaj poslušam radio, al televiziju pak tak klekam minte na jajce. Bole da sam domaj ve kak je te virus, i ja imam svake fele falinge pak moram se paziti. Tak si ja najdem čem se bodem zanimala. Makar imam mnogo delo domaj sam kaj moratije i počivati, onda ja delam pisanice“, „prepovedala“ je Margit dok je na jaje lijepila heklane uzorke. Za tehniku koju koristi prvo treba ispuhati jajce, zatim ga obojati bojom za željezo i čekati dok se osuši, a kad se osuši na jajce se lijepe prethodno izrađeni sitno heklani uzorci, obično u obliku lista ili latica u različitim veličinama, a treba se naheklati i mali okrugli gumb za zatvaranje rupice. Od sitnih latica i listića izrađuju se i kombinirani uzorci.

„Treba klekati sake fele listeke, drobne, pak malo vekše, morati je i brojiti što kam deti, morati je gledate kak to se dojde vun kaj z obe strane bude jednako, no je je da se negde pomekne. Na črleno jajce denem največ belu heklanu mintu, al i na modro i zeleno. Na belo jajce moremo mite sakojačke boje. Da lepim morati je paziti kaj se ne čusne, jer lepilo zeme dole farbu. To je se drobničko, malečko, al ja imam volu to slagate. Vek se zmislím što kam denem, al nekak mi dojdu takve minte kakve se delaju i za pisanice z vojskom. Denem listeke, ružice največ, vek gledim kaj bo i jedna i druga strana jednaka kak je na onem negdašnjim pisanicama“, objasnila je izradu pisanice gospođa Horvat, prisjetivši se kao je bilo za Uskrs dok je bila mala. Njezina baka je bila rodnom iz Kotoribe (Hrvatska) i tako je imala krsnu kumu iz Marije Bistrice, koja joj je za Uskrs uvijek donosila „medvene pisanice“, pisanice od medenjaka, a te su se pisanice čuvale kao zlato.

Premda se njezine pisanice ne mogu pojesti, mogu dugo ukrašavati domove: elementi nekadašnjih pisanica u njima se susreću s mnoštvom veselih proljetnih motiva i cvijeća te mogu poslužiti kao pravi uskrasni dar. Ona će sigurno svim članovima obitelji i rodbini uz slatkiše podariti i po jednu takvu pisanicu, u kojoj se može pronaći sklad tradicijskog i modernog.

Beta

U spomen

Dr. Joza Žužić (1930–2021)

U 91. godini života 19. ožujka preminuo je veterinar, društveni djelatnik, rodoljub i ljubitelj materinske riječi dr. Joza Žužić.

Rodio se 26. svibnja 1930. u Santovu, u ratarskoj obitelji, od oca Matije i majke Anice Pejin. Osnovnu školu pohađao je u mjestu, kod časnih sestara. Razrednica mu je bila Marija Guban, omiljena „duvna Bunjevka“, prema kojoj je Joza vazda bio odlikaš.

Pošto je bio vezan za roditelje, rodno selo i uži zavičaj, srednju školu je započeo prilično kasno, s 18 godina. Između 1948. i 1952. godine pohađao je Hrvatsku gimnaziju u Pečuhu, a nakon njezina preseljenja u Budimpešti, gdje je maturirao i stekao pedagošku spremu. Nakon mature upisao se na Veterinarsku visoku školu u Budimpešti gdje je diplomirao 1957. godine.

Zaposlio se u Kečkemetu, ali ga je više privlačio praktičan rad i vratio se u Baju. U to vrijeme održavao je veze s članovima bunjevačkohrvatske zajednice. Od 1964. do 1987. godine radio je u obližnjoj Čataliji, gdje je bio iznimno cijenjen među žiteljima. Nakon toga s obitelji se vraća u rodno selo. Nekoliko godina prije mirovine radio je na graničnom prijelazu u Kelebiji kao veterinar.

Bio je aktivni član hrvatske zajednice, od samih početaka učlanjen u Demokratski savez Južnih Slavena, a zatim i Savez Hrvata u Mađarskoj. Bio je aktivan član crkvenog zbora santovačke hrvatske vjerske zajednice, član mjesnog Udruženja šokačkih Hrvata, a neko je vrijeme djelovao i u rukovodstvu udruge.

Svoje je zvanje obnašao uzorno. Bio je svagda skroman, neposredan i druželjubiv, stoga su ga mještani iznimno cijenili. Još kao dječak i mladić glumio je u mnogim igrokazima. Godine 1960. oženio se učiteljicom Maricom Velin. Rodile su im se dvije kćeri, Marija, danas nastavnica, i Ankica, danas ljekarnica.

Kadšto se laćao i pera sa željom da spasi od zaborava naše narodne običaje, npr. pokladne običaje, Marindan, dožetonicu, a za svoju dušu bavio se i stihotvorstvom. Bio je odan kazivač prema mlađim skupljačima naše narodna baštine. Jednako tako pisao je i o uzgoju i liječenju domaćih životinja. Napisi su mu objavljeni u našem tjedniku i godišnjaku. Bio je nepokolebljiv rodoljub i ljubitelj materinske riječi, posjećivao je hrvatske priredbe i bio redovit čitatelj našega tjednika.

Sa svojom suprugom učiteljicom Maricom zalagali su se za njegovanje i očuvanje santovačkih šokačkohrvatskih običaja, a u tom duhu odgojili su i svoje kćeri, duboko usadivši u njima ljubav prema materinskom jeziku, posebno šokačkom govoru i tradiciji. U vrijeme Domovinskog rata pružali su utočište mnogim prognanicima i izbjeglicama, posebno katoličkim svećenicima, pomažući im u svako doba.

Bio je uvijek na raspolaganju svojoj zajednici. U poznim godinama, kada već fizički nije mogao sudjelovati na programima hrvatske zajednice, njezin rad pratio je putem televizije, radija i novina na hrvatskom jeziku. Rado je pratio sve emisije vezane uz tradiciju, običaje i nošnju. Najdraži mu je bio svakodnevni posao u vrtu i vinogradu, kamo je odlazio sve dok su ga služili zdravlje i snaga. Njegov je odlazak golem gubitak za našu hrvatsku zajednicu.

Njegov posljednji ispraćaj bio je 26. ožujka na santovačkom groblju.

Neka mu je laka santovačka gruda. Počivao u miru Božjem!

S.B.

BAJA

Redovita mjesečna misa na hrvatskom jeziku u župnoj crkvi svetog Antuna Padovanskog u Baji služila se u subotu 27. ožujka s početkom u 18 sati. Kako se zbog epidemioloških mjera već godinu dana ne poziva svećenik iz Subotice, misu je i ovoga puta služio bajski župnik Matthias Schindler. Subotnja misa prikazana je za pokojne roditelje Josu Zorića i Đulu Peštalić. Kako doznajemo zbog pogoršane epidemiološke situacije prekinuta je i tradicionalna korizmena pobožnost križnoga puta petkom na hrvatskom jeziku. U Velikom tjednu pobožnosti, obredi i mise održavali su se na mađarskom jeziku, a posebne mise na hrvatskom jeziku na Uskrs neće biti.

SVETOHRA NIŠTA NA FOTOGRAFIJAMA

Jedna od novih akcija Povjerenstva za hrvatske vjernike Pečuške biskupije je fotografiranje svetohraništa naših crkava. Inicijator ovoga programa je vlč. Augustin Darnai, biskupski povjerenik za Hrvate, koji je na početku svoje svećeničke službe službovao u Mohaču, kasnije je premješten u Martince. Martinačkoj župi pripada više naselja, svako ima ili crkvu ili kapelu, pa prema tome i Presveti oltarski sakrament. Tako je u program za ovu godinu, koja je krenula kao godina Međunarodnog euharistijskog kongresa u Budimpešti, uvrštena i dokumentacija veličanstveno izrađenih monstranci ili pokaznica, tj. posuda za izlaganje posvećene hostije. Fotografiranja se primio Akoš Kolar, već je obišao velik broj naselja, kako kaže, do kraja godine, imati će sve pokaznice na kameri. Fotografije će biti vjerojatno izložene u Lapidariju u Pečuhu sljedeće godine, donosi Zornicanova.

DUŠNOK

Načelnik István Mindszenti putem TV Dušnok ukratko je izvjestio Dušnočane o proračunu mjesne samouprave za 2021. godinu i drugim aktualnostima. Kako je uz ostalo naglasio, najvažnijim smatraju sigurnost funkcioniranja, održavanje ustanova na visokoj razini te kontinuirano unapređenje infrastrukture i drugih usluga, a ujedno i učinkovito i štedljivo gospodarenje. Proračun je prihvaćen s prihodima i rashodima od 454,518 milijuna forinti. Za investicije očekuju potporu u iznosu 36 milijuna forinti, koja je ostvarena kroz natječaj u svrhu porvedbe projekata energetske učinkovitosti, turističkog razvoja, izgradnje poljskog puta-za-obilaznice te dodatnog financiranja obnove seoske tržnice. Pomoću rezerviranja od 61 milijun forinti, koje tvore projektna sredstva iz 2018., 2019. i 2020. godine, ostvarit će se projekti osnaživanja mjesnog identiteta u vrijednosti od 11 milijuna, uspostavljanja novih mjesta u jasicama od 18 milijuna, izgradnje nogostupa od 4 milijuna te obnove škole, vrtića i Ulice Deák u vrijednosti od 26 milijuna forinti. Za financiranje aktivnosti civilnih udruga u proračunu je predviđeno 3,3 milijuna forinti. Najveću potporu kao i dosada dobit će sportska i kulturna udruga u iznosu 1,2, odnosno 1,1 milijuna forinti. Usprkos epidemiološkoj situaciji, zbog koje je njihovo održavanje neizvjesno, za tradicionalne velike priredbe poput Rackih Duhova, Ivanje i svečanost u povodu 20. kolovoza u proračunu je izdvojeno 4 milijuna forinti. Ukoliko se ne mogu održati taj će se iznos premjestiti u rezerviranja.

Za isplatu roditeljskih potpora omogućen je okvirni iznos od 750 tisuća forinti, a umjesto dosadašnjih 20 tisuća, 2021. godine potpora po djetetu iznositi će 50 tisuća forinti. Nadalje, uvodi se i potpora za sklapanje braka, za što je osiguran okvirni iznos od 2 milijuna forinti. Bračnim parovima isplaćivat će se 100 tisuća forinti.

Dušnočki sportski klub DUSNOK KSE u sklopu Programa „Mađarsko selo“ ostvarit će projekt obnove zgrade svlačionica te izgradnje skladišta i garaže. Sredstvima poreza na dobit trgovačkih društava (TAO) obnovit će se sportski teren koji će dobiti novi automatski sustav zalijevanja, uz cjelovito izravnavanje te uređivanje travnjaka.

Uskrсни darovi vršendskim Hrvatima

Hrvatska samouprava Vršende i ovog Uskrsa će svoje birače i njihove obitelji darivati poklon paketima namirnica i uskrsnim paketima za djecu. Prije godinu dana, na početku pandemije, zastupničko je tijelo donijelo odluku da će dok traje ovo neizvjesno vrijeme darivati

Vršendane, kako bi im time olakšalo teške predblagdanske dane – tako je bilo i prošlog Uskrsa i Božića. Pošto novci stoje na raspolaganju, a nikakvi programi se ne mogu održavati, to je najmanje što samouprava može učiniti, rekla je za Hrvatski glasnik predsjednica Hrvatske samouprave Vršende Marijana Balatinac.

Pisanica

Vuzem je vrijeme pisanja pisanica. Ne baš na Vuzem, ali u velikom tjednu naše su žene pisale pisanice. Što je pisanica i kako se piše? To je jaje ukrašeno raznim motivima i obojano raznim bojama po kojem spretne ruke kistom pišu i crtaju motive što simboliziraju

Križevačke pisanice

buđenje prirode, život, snagu... Ima i danas vještih pisačica pisanica. I sama sam se iznenadila nekima, ali ih je sve manje. A znale su pisati i Potonjanke i Križevčanke i Novoseljanke... Kičicom uronjenom u vosak su pisale, pa jaja bojale iskuhavanjem u lukovini ili kori žute jabuke... I poklanjale su ih djevojke jedna drugoj, postajući od toga dana matke.